

KJAK

Gunvá við Keldu
*Forkvinna
Kommunusamskipan Føroya*

Viðmerkingar frá KSF til løgtings fíggjarlógina 2013.

Í uppskotinum til fíggjarlóg fyri 2013 gera landsmyndugleikarnir seg enn einaferð inn á kommunala geiran. Millum verða brúkaragjældini hjá kommununum á barnaverndarøkinum meira enn tvífaldað.

Seinni partur

Brúkaragjöld fyri samdøgursstovnar á barnaverndarøkinum

Sambært fíggjarlógarruppskotinum verða gjældini, sum kommunurnar gjalda, tá ið børn verða innskrivað á samdøgursstovnar hjá landinum uttan nakra sakliga grundgeving tvífaldað.

Hetta er greitt brot á ta avtalu, sum varð gjørd millum land og kommunur í november 2005 í samband við, at kommunurnar yvirtóku stóran part av barnaverndarøkinum. Somuleiðis er hetta greitt brot á meginregluna um, at tann, ið valdar á einum øki, eisini heldur útreiðslurnar.

Tá ið uppgávu og ábyrgdarbýtið millum land og kommunur á barnaverndarøkinum varð broytt í 2006, vóru frammanundan drúgvar samráðingar millum land og kommunur um, hvussu fíggjarliga uppgávubýtið skuldi verða. Semja var um, at kommunurnar yvirtóku alt barnaverndarøkið uttan samdøgursstovnar og útreiðslurnar í sambandi við høvuðsbarnaverndina. Grundað á hetta varð semja gjørd millum Fíggjarmála-

ráðið og kommunufeløgini. Avtalan, ið var undirskrivað av táverandi fíggjarmálaráðharra Bárði Nielsen, formanninum í KSF, Rodmundi Nielsen, og forkvinnuni í FKE, Rósu Samuelsen, staðfesti, at kostnaðurin av útlekkingini svaraði til 1,1 % í skatti ella 56 mió. kr. Somuleiðis varð staðfest, at landsskatturin skuldi lækka við 1,1%, samstundis sum kommunurnar kundu hækka kommunuskattin samsvarandi, uttan at einstaki skattaborgarin merkti nakað til broytingina. Í hesum sambandi var eisini avtalað, at kommunurnar skuldu gjalda eina minni symbolska upphædd, tá ið børn vórðu innskrivað á samdøgursstovnar hjá landinum. Hetta var millum annað gjørt fyri, at kommunurnar ikki skuldu halda seg aftur við at nýta stovnstilboðini, men fremst av øllum var hetta gjørt fyri at halda seg til meginregluna um, at tann, ið valdar á einum øki, eisini heldur útreiðslurnar, sum standast av økinum.

Við fyriliggjandi uppskoti um broyting í brúkaragjældum nærum tvífoldast gjældini hjá kommununum, og kommunurnar halda nú

ein stóran part av útreiðslunum á einum øki, sum tær hvørki hava innihaldsligu ella fíggjarligu ábyrgdina av. Hinvegin kann Almannamálaráðið økja útreiðslurnar á hesum økið ótálmað, uttan at játtanarmyndugleikin, løgtingið, gevur hesum gætur, tí sum verða man eru tað kommunurnar, sum standa eftir við rokningini, ímeðan nettoútreiðslan hjá landinum stendur í stað.

Kommunusamskipan Føroya metir, at Almannamálaráðið við hesum greitt ger seg inn á ta avtalu, sum var gjørd millum land og kommunur, tá ið barnaverndarøkið var lagt kommununum, umframt at hetta er grundleggjandi brot á meginregluna um, at vald og gjald skal fylgjast.

Kommunusamskipan Føroya stúrir samstundis fyri, at hetta avtalubrot kann hava við sær negativar avleiðingar fyri tað samstarv, sum er millum land og kommunur um at leggja eldraøkið út 1. januar 2014. Í ringasta føri kann hetta vera við til at steðga tí annars positivu tilgongdini, sum hevur eyðmerkt arbeiðið.

Harumframt er kommunurnar framhaldandi ikki

kunnaðar um, hvussu landsstýrið ætlar at kompensera fyri tær inntøkur, sum kommunurnar framyvir koma at missa orsaka av tí broyting, sum fór fram í samband við skattingina av pensjónum.

Hendan kassahugsanin er eisini við til at forfjóna fíggjarliga ábyrgdarbýtið millum land og kommunur. Útreiðslurnar hjá landsins stovnum fáa loyvi til at vaksa ótálmað, uttan at játtanarmyndugleikin gevur sær far um hetta. Útreiðsluvøkstururin verður fjaldur við at senda øðrum myndugleikum, í hesum førinum kommununum, rokningina.

Kommunusamskipan Føroya vónar, at løgtingsins fíggjarnevnd kennir ábyrgd í hesum máli og krevur, at Almannamálaráðið ger neyðugu broytingarnar, soleiðis at brúkaragjældini ikki vaksa komandi ár.

Kommunusamskipan Føroya hevur annars í brævi til landsstýriskvinnuna í almannamálum dagfest 8. oktober 2012, boðið seg til at fara í samráðingar við Almannamálaráðið, við tí fyri eyga at yvirtaka samdøgursstovnarnar frá landinum.

Janus D. Guttusen
*(form.)
Vegna Erbylgjufelagið*

Erbylgjufelagið fyllir eitt ár

Í sambandi við eitt ára stovningardagin hjá Erbylgjufelagnum, vilja vit gjarna varpa ljós á virksema felagsins, sum er at kunna um vandan av erbylgjum [erbylgja kv1 føroyskt orð fyri mikrobylgja]

Síðan Erbylgjufelagið bleiv stovnað fyri einum árið síðan, vita vit, at fleiri hava skift frá Wi-Fi (tráðleys internet) yvir til fastnet internet, antin til vanligan leidning, ella við at senda internet-signalið frá routaranum inn í elkerðið í húsinum og harfrá inn í telduna (rópt dLAN).

Wi-Fi slept

Tað, at WiFi verður slept til frama fyri fastnet-internet, ið ikki sendir út skaðiligu erbylgjurnar, er eisini í trád við tað, sum Europa-Ráðið mælir sínum 47 limalondum til. Samstundis er fastnet-internet bæði orkusparandi og upp til 30% skjótari enn Wi-Fi.

Fleiri her heima hava eisini slept sær av við tráðleysu heimatelefonirnar og tey hava við hesum bøtt munandi um umhvørvið heima við hús og á arbeiðsplássinum, við tað, at áhaldandi erbylgjugeislingin er burtur.

Umframt at tú kanst vera limur í Erbylgjufelagnum, kanst tú eisini vera við í FaceBook bólki okkara, har vit leggja nýggjastu granskingina á økinum út.

Lærarafelag ímóti Wi-Fi

Eisini fylgja vit við í tí, sum hendir úti í heimi, har fólk, bólkar og vísindafólk arbeiða fyri einum varnari politikki viðv. erbylgjubylgjugeisling av heimsins íbúgvum. Her

kunnu vit nevna eitt stórt lærarafelag við 40.000 limum í Kanada, OECTA, sum í ár (2012) hevur tikið greiða støðu ímóti at Wi-Fi verður brúkt í skúlastovum, vegna heilsuvandan.

Ein kanadisk kanning varð eisini prentað í American Society for Reproductive Medicine í 2011, ið vísti, at sáðrørslan (mobilitetur) hjá monnum versnaði munandi eftir bara 4 tímum í rúmi við Wi-Fi. Eisini elvdi geislingin til at sáðkyknu-DNA varð pettað sundur (fragmenterað). Alt hetta hendi undir loyvdu hámarksvirðum í Kanada fyri erbylgjugeisling.

Fartelefonmastrar elva til álvarsligar heilsuskaðar

Vit fegnast eisini um, at Tórshavnar Kommuna eftirlýsir einum erbylgjuhámarki fyri Føroyar, áðrenn loyvið verður givið til nýggjar fartelesfonmastrar í kommununi. Hetta er ein skilagóð avgerð. Her eigur sjálvandi at havast í huga, at 80% av epidemiologisku kanningunum í WHO dátugrunninum, vísa álvarslig heilsuárin hjá fólki, sum búgva tætt við eina fartelesfonmastur. Kanningarnar eru úr Ísrael, Egyptalandi, Frankaríki, Spania, Sveits, Pólandi og Týsklandi.

India setti í ár loyvda hámarksvirði fyri erbylgjugeisling frá fartelesfonmastrum niður við 90 prosentum, vegna heilsuvandan. Hetta er nógv lægri enn tað, sum t.d. Danmark loyvir.

Við hesum ynskja vit at heilsan hjá føroyingum altíð verður tikin framum tráðleysa tøkni.

Torkil Ingvarðsson

Til limirnar í Tórshavnar Býráð: Deyðsfellán á Velbastað

Skilji ikki at tit tora at sita við ábyrgdini av hestavogna vegastrekinum frá skúlanum í Velbastað og fram við Heilbrygdinum, Sólarmagn og suður í landsvegin,

Nú veturin nærkast, er ikki tespuligt at hugsa um,

at koyrast skal við bussi við skúlabørnum og øðrum ferandi á hesari farleið, Vegurin er sera smalur við ongari verju og lendi niðanfyrir er sum bjargalendi, Skuldi ein gliði í hálkuni kann man bert ímynda sær hvat avleiðingin

verður,

Hvat við at koyrt verður eftir vegnum í urva, hetta er ein góður og tryggur vegur.

Tað tekur bert 2 til 3 minuttir hjá børnunum, at ganga frá skúlanum og niðan Mín áheitan til Tórshavn-

ar Býráð, allir sum ein., saman við ráðnum fyri ferðslu-trygd, at komi ein busstúr til Velbastað, og sæð við egnum eygum, hvussu álvarsligt hetta málið er.